

پیشرفتهایی که ما امروز داریم، رتبه‌ی قدرت دفاعی ما را بالا آورد، لکن این به معنای آن نیست که ما احساس کنیم خب دیگر الحمدلله مسئله تمام شد؛ نه. ما چون از صفر شروع کردیم، با اینکه خیلی کار شده، خیلی تلاش شده اما هنوز در بسیاری از موارد به خطوط مقدم نرسیده‌ایم؛ ما باید به خطوط مقدم برسیم.

۱۴۰۳/۱۱/۲۴

حرف روز / تحقیر اروپا به سبک ترامپ

سیاست خارجی «دونالد ترامپ» درباره بحران اوکراین، نه تنها نشان‌دهنده تغییرات بنیادین در روابط فرآتلانتیکی آمریکاست، بلکه به‌طور خاص اروپا را در معرض چالشی جدی (تنهایی استراتژیک) قرار داده است. ترامپ با اتخاذ رویکردی یکجانبه و بی‌ملاحظه، بارها نشان داده است که دیگر به ایفای نقش یک متحد سنتی و قابل‌اعتماد برای اروپا تمایلی ندارد. این سیاست‌ها، که به نوعی تحقیر اروپا تعبیر می‌شوند، به تنهایی استراتژیک اروپایی‌ها در زمینه مسئله بسیار حیاتی امنیت منجر شده است.

یکی از جنبه‌های قابل توجه سیاست ترامپ در دور جدید ریاست جمهوری، مواضع او در قبال جنگ اوکراین است. ترامپ نه تنها از حمایت بی‌قید و شرط از اوکراین خودداری می‌کند؛ بلکه با اظهاراتی، چون متهم کردن اوکراین به آغاز جنگ و دیکتاتور خواندن «زلنسکی» رئیس‌جمهور این کشور، به وضوح بیان می‌کند که اولویت‌های آمریکا دیگر با امنیت اروپا همسو نیست. این اقدامات، به‌ویژه قطع کمک‌های نظامی و اقتصادی به اوکراین، پیام روشنی به اروپایی‌ها فرستاد: آمریکا دیگر نمی‌تواند شریکی قابل اعتماد باشد. اروپا که از پایان جنگ جهانی دوم به حمایت اقتصادی و نظامی آمریکا وابسته بود، اکنون با واقعیتی تلخ روبه‌رو شده است. ترامپ با تأکید بر اینکه بحران اوکراین بیشتر مسئله‌ای اروپایی است تا آمریکایی، عملاً اروپا را در برابر تهدیدهای امنیتی تنها گذاشته است. از سوی دیگر، درخواست او برای جبران کمک‌های مالی آمریکا با امتیازات اقتصادی از سوی اوکراین، نه تنها رویکرد طمانعانه او را نشان می‌دهد؛ بلکه حقارت و ذلت اروپا را در سایه این بحران امنیتی آشکارتر کرده است. همچنین، تلاش ترامپ برای مذاکره مستقیم با روسیه بدون مشارکت اروپا و اوکراین، نمادی دیگر از نادیده گرفتن متحدان سنتی آمریکاست. این رویکرد نه تنها اعتماد اروپایی‌ها را به واشنگتن تضعیف کرده است؛ بلکه به ایجاد شکاف عمیقی میان دو سوی آتلانتیک منجر شده است. در همین راستا، تهدید ترامپ به کاهش تعهدات امنیتی آمریکا نسبت به اروپا و استقبال او از بازگشت پوتین به صحنه جهانی، نگرانی‌ها درباره آینده اتحادیه اروپا را دوچندان کرده است. این تحولات بسیاری از رهبران اروپایی را به این نتیجه رسانده است که دیگر نمی‌توانند به آمریکا به منزله ضامن امنیت خود تکیه کنند. اظهارات «مانوئل مکر» درباره لزوم استقلال راهبردی اروپا از واشنگتن، بازتابی از این تغییر نگاه است. اگرچه این استقلال ممکن است هزینه‌های سنگینی برای اروپا داشته باشد، اما شاید تنها راه‌حل برای کاهش وابستگی تاریخی این قاره به آمریکا باشد.

در نهایت، تجربه اروپا می‌گوید اعتماد به ایالات متحده برای هر بازیگری حتی هم‌پیمانان دیرین واشنگتن با تاوان سنگین تمام می‌شود.

(رامین نصیری)

گزارش روز / نقدی بر یک تحلیل

شامگاه ۲۴ بهمن، واقعه قتل «امیرمحمد خالقی» دانشجوی دوره کارشناسی رشته مدیریت کسب‌وکار دانشگاه تهران خبرساز شد. در بحبوحه این ماجرای غم‌انگیز که البته همگان را متأثر کرد، برخی دست به قلم برده و بر این ماجرا تحلیل‌هایی نوشتند. یکی از چهره‌های اصلاح‌طلب که این مسئله را بررسی کرده، آقای «عباس عبدی» است. او در یادداشتی با عنوان «عماق یک جنایت» ریشه حادثه را مشکلات اقتصادی کشور بیان کرده و قاتلان را نیز قربانی وضع اقتصادی کشور دانسته است. در این زمینه به چند نکته اشاره می‌کنیم. «فقر» و مشکلات اقتصادی در هر جامعه‌ای قطعاً می‌تواند عواقب اجتماعی در پی داشته باشد، اما این مسئله نیز پرواضح است که مشکلات اجتماعی از قبیل بزهکاری، قتل، جنایت و... نیز تک بعدی نیستند و اگر عامل آنها را در یک بعد محدود کنیم، از ریشه‌یابی دقیق فاصله گرفته‌ایم. دیگر آنکه اگر مشکلات اقتصادی را عامل چنین اقدامات مجرمانه‌ای عنوان کرده و مجرمان را قربانیان فقر اعلام کنیم، آنگاه باید شماری از کشورهای اروپایی و آمریکا را دارای فقر شدید اقتصادی معرفی کنیم! برای نمونه، ۶۳ درصد از آمریکایی‌ها در سال ۲۰۲۳ مشکل جرم و جنایت در ایالات متحده را بسیار جدی توصیف می‌کنند. آمارها نشان می‌دهد درباره جرایم خشن به ویژه سرقت مسلحانه نیز کشورهایی، همچون آمریکا، فرانسه، سوئد، روسیه و ایتالیا در رتبه‌های اولیه قرار دارند و ایران در رتبه هفتادویکم قرار دارد. اگر فقر را تنها عامل این جرایم تلقی کنیم، پس باید بگوییم ایران بسیار ثروتمندتر از این کشورهاست؛ چرا که رتبه پایین‌تری در مورد جرایم علیه اموال دارد! البته نگارنده قصد ندارد سهم فقر در افزایش مشکلات اجتماعی را کاهش دهد، بلکه هدف از این نگارش این است که توجه مخاطب به ابعاد دیگر نیز جلب شود؛ چراکه یکی از مهم‌ترین آسیب‌هایی که در تحلیل مسائل اجتماعی رخ می‌دهد، سیاسی‌سازی بیش از حد موضوعات غیرسیاسی است. مسائل اجتماعی، مانند جرم و جنایت، به تحلیل‌های دقیق روان‌شناختی، جامعه‌شناختی و حقوقی نیاز دارند؛ اما زمانی که این مسائل به ابزاری برای جدال‌های سیاسی تبدیل شوند، نه تنها از مسیر اصلی خود منحرف می‌شوند؛ بلکه ممکن است به جای حل مسئله، خود مسئله را تقویت کنند. این نوع نگاه، اگرچه ممکن است همدلانه به نظر برسد، اما عادی‌سازی جرم و نادیده گرفتن نقش مجرمان در اقداماتشان پیامد خطرناک آن است. برخی تحلیلگران به جای آنکه عوامل چندوجهی جرم را بررسی کنند، آن را به یک مقوله صرفاً سیاسی تبدیل و چارچوب‌های تحلیلی خود را به یک روایت خاص محدود می‌کنند. این امر موجب می‌شود افراد در مواجهه با چنین تحلیل‌هایی، از یک‌سو دچار سرخوردگی شوند (زیرا راه‌حل مشخصی ارائه نمی‌شود) و از سوی دیگر، این پیام را دریافت کنند که تا وقتی مسائل کلان حل نشوند، نمی‌توان انتظار داشت که جرایم کنترل شوند. این نگاه عملاً به بی‌عملی در قبال جرم و بزهکاری منجر می‌شود. زمانی که هر مسئله‌ای از عینک سیاست‌بازی تحلیل شود، راه‌حل‌های واقعی به حاشیه رانده می‌شود و افکار عمومی دچار دوقطبی‌سازی می‌شود و از درک چندبعدی مسائل بازمی‌ماند، لذا زمینه برای تیره‌تر شدن مجرمان فراهم می‌شود. (محمد حکیمی)

خبر ویژه / برنامه ویژه آنکارا برای منابع سوریه!

یکی از مهم‌ترین تحرکات آنکارا تلاش برای تسلط بر منابع نفت و گاز سوریه با فراهم کردن زمینه‌های کشف و استخراج منابع «هیدروکربنی» مقابل سواحل این کشور است. «عبدالقادر اورال اوغلو» وزیر حمل‌ونقل ترکیه در ۲۵ دسامبر ۲۰۲۴ اعلام کرد، کشور متبوعش درصدد دستیابی به توافق با سوریه در زمینه ترسیم مرزهای دریایی بعد از تشکیل دولت دائمی در دمشق است. همچنین «آلپ ارسلان بیرقدار» وزیر انرژی ترکیه در ۲۷ دسامبر ۲۰۲۴ اعلام کرد، آنکارا با رهبران سوریه جدید در اجرای طرح‌های نفتی و گازی همکاری می‌کند. ترکیه تقویت حضور خود در بخش انرژی سوریه را بهای حمایتش از گروه‌های مسلح می‌داند که ۸ دسامبر ۲۰۲۴ با سرنگونی نظام اسد، وارد دمشق شده و قدرت را در سوریه به دست گرفتند. ترکیه تلاش دارد نمونه توافق امضا شده با دولت وفاق ملی لیبی در سال ۲۰۱۹ و همچنین توافق منعقد با حکومت سومالی در سال ۲۰۲۴ را در سوریه پیاده کند تا به موجب آن اجازه نفوذ در بخش انرژی سوریه را پیدا کند.

برای تو هیچ اهمیتی قائل نیستیم!

«محمد علی الحوثی» عضو شورای عالی سیاسی یمن ضمن هشدار به آمریکا، عربستان و امارات، خطاب به «دونالد ترامپ» رئیس جمهور آمریکا گفت: «ما ترسی از تو نداریم و می‌دانیم که حرف‌های تو پوچ و توخالی است.» الحوثی با اشاره به فرار هواپیمابر آمریکایی «ترومن» در برابر حملات یمن، گفت: «آمریکایی‌ها از سلاح‌های ما، از پهپادها، موشک‌ها و دلاوران ما واهمه دارند، ولی ما هیچ ترسی از آنان نداریم.» وی با تأکید بر اینکه یمن هیچ اهمیتی برای تهدیدهای ترامپ قائل نیست، تصریح کرد: «ما با تروریسم آمریکایی‌ها مقابله خواهیم کرد. ما به ترامپ می‌گوییم که کشورهای دیگر را می‌تواند تهدید کند، ولی تهدیدهایش علیه ما کارساز نیست.» این مقام یمنی خطاب به سعودی‌ها و اماراتی‌ها، گفت: «ما به این کشورها توصیه می‌کنیم که نصیحت‌های ما توخالی نیست؛ بلکه واقعیت دارد. به آنان می‌گوییم که از تهدید ملت یمن دست بردارند؛ هر چند این کشورها خود قربانی هستند.»

پس از امضای ترامپ صادرات نفت ایران افزایش یافته!

«رسول آل حائی» تحلیلگر حوزه نفت «الجزیره» یادداشتی با عنوان «در سایه تهدیدهای ترامپ برای به صفر رساندن صادرات نفت ایران، این چیزی است که در انتظار ایران است»، تأکید کرد: «ایران تجربیات فوق العاده گرانبهایی در غلبه بر تحریم‌های آمریکا دارد.» در این یادداشت آمده است: «داده‌های ردیابی محموله‌های نفتی جهانی نشان داده که صادرات نفت خام ایران به چین در اولین ماه روی کار آمدن دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا، با وجود از سرگیری سیاست «فشار حداکثری» بر صادرات نفت ایران، افزایش یافته است.» الجزیره در ادامه به گزارش خبرگزاری آمریکایی «بلومبرگ» درباره افزایش صادرات نفت خام ایران به چین در ماه جاری اشاره کرد که آورده است: «بر اساس داده‌های کپلر یک شرکت متخصص در ردیابی محموله‌های نفت و گاز، پیش‌بینی می‌شود واردات نفت چین در ماه جاری به ۱.۷۴ میلیون بشکه در روز افزایش یابد که افزایش ۸۶ درصدی نسبت به میانگین روزانه در ماه گذشته و بالاترین سطح میانگین روزانه از اکتبر گذشته است.» وی در پایان با بیان اینکه بی‌نیازی از نفت ایران برای شرکت‌های چینی آسان نخواهد بود، توضیح داد: «حتی اگر چین تصمیم به توقف واردات نفت ایران بگیرد، صادرات آن متوقف نخواهد شد؛ زیرا مشتریان دیگری در شرق آسیا وجود دارد.»

مذاکره با اروپا ادامه دارد

معاون حقوقی و بین‌المللی وزارت امور خارجه اعلام کرد: «ایران احتمالاً ظرف سه هفته آینده مجدداً با مدیران سه کشور اروپایی دیدار داشته باشد.» «کازم غریب آبادی» در این باره گفت: «بعد از اینکه رهبر معظم انقلاب سیاست اصولی در مورد مذاکره با آمریکا را ابلاغ کردند، این یک سیاست و خطی است که باید همه ما پیگیری کنیم و طبیعتاً جمهوری اسلامی ایران همیشه مذاکره تحت تحریم و فشار را رد کرده و این سری هم باید با اقتدار همین موضع پیگیری شود. البته این به منزله این نیست که ما با دیگر کشورها از جمله اروپایی‌ها گفت‌وگو نداشته باشیم.» وی در توضیح رایزنی‌های اخیر خود با مدیران سه کشور اروپایی افزود: «ما توافق داشتیم که به تماس‌های خود ادامه دهیم. موضوع، موضوع مهمی است. بحث رفع تحریم و همچنین بحث موضوع هسته‌ای و انتظاراتی که طرفین دارند.»

رفع فیلتر دو سکوی دیگر خارجی تا پایان سال؟

«محمدجواد آذری جهرمی» وزیر اسبق ارتباطات با اشاره به اظهارات قبلی سخنگوی دولت، نوشته بود: «همانگونه که سخنگوی دولت گفته‌اند؛ رئیس محترم جمهور بر رفع فیلتر دو سکوی تلگرام و یوتیوب تا قبل از عید تأکید دارند.» آذری جهرمی این مطلب را در حالی مطرح کرده است که پیشتر مصاحبه او با خبرگزاری «ایلنا» این تصور را ایجاد کرد که وی از رفع فیلتر تلگرام و یوتیوب خبر داده است. مهاجرانی در پاسخ به پرسشی در ارتباط با یادداشت آذری جهرمی، وزیر اسبق ارتباطات درباره رفع فیلترینگ شبکه‌های اجتماعی گفت: «من درباره اظهارات ایشان نمی‌توانم اظهار نظر کنم؛ اما امیدوار هستیم که گشایش‌هایی اتفاق بیفتد.» او در پاسخ به اینکه چرا خبری درباره این موضوع نمی‌دهید، گفت: «گر خبر بدهیم، اما محقق نشود، ناامیدی ایجاد خواهد شد.»

«سیدعباس عراقچی» وزیر امور خارجه ایران در نشست خبری مشترک با همتای روس خود گفت: «در خصوص مذاکرات هسته‌ای، موضع ما روشن است. ما تحت فشار، تهدید و تحریم مذاکره نخواهیم کرد و هیچ امکان مذاکره مستقیم بین ما و آمریکا در موضوع هسته‌ای تا زمانی که فشار حداکثری به این شکل خود اعمال خواهد شد، وجود نخواهد داشت.»

«سردار سلامی» فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، با بیان اینکه در عرصه ورزشی، هنری، آموزشی، خدماتی، درمانی و عرصه‌های مختلف، سپاه و بسیج در تمامی عرصه‌های خدمت‌رسانی به مردم، پروژه‌های گسترده‌ای در سطح کشور از طریق بسیج سازندگی در حال انجام دارد، تصریح کرد: «سپاه در عرصه سازندگی کشور گام‌های بلندی برداشته است و امروز ۳۹۱ طرح عظیم ملی در قرارگاه خاتم‌الانبیاء سپاه پاسداران در اقصی نقاط کشور در دست ساخت یا در آستانه افتتاح است.»

«محمد بهرامی» نایب رئیس کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی در نشست خبری با اصحاب رسانه گفت: «ما باید دلسوز خود باشیم و به خودمان فارغ از سوگیری‌های سیاسی کمک کنیم.» وی در پاسخ به پرسشی مبنی بر اینکه چه برنامه‌ای برای افزایش قیمت بنزین در مجلس وجود دارد، گفت: «با توجه به برنامه ۱۴۰۴ که مصوبات در مجلس انجام شده، نرخ‌ها مانند نرخ‌های فعلی است و سازکاری برای افزایش قیمت یا سه‌نرخ شدن بنزین در مجلس وجود ندارد.»

قرارگاه قدس نیروی زمینی سپاه اعلام کرد: «در ادامه رزمایش شهدای امنیت در عملیات مشترک با وزارت اطلاعات در چابهار شش نفر از عوامل یک تیم عملیاتی گروهک تروریستی جیش‌الظلم دستگیر و یک نفر به هلاکت رسید. همچنین مقادیری سلاح و مهمات از این تیم کشف شد که اخبار تکمیلی متعاقباً اعلام خواهد شد.»

«سید عمار حکیم» رئیس جریان حکمت ملی عراق صبح روز سه‌شنبه در قاهره با «عبدالفتاح السیسی» رئیس جمهور مصر دیدار و بر حمایت خود از تلاش‌های سران و ملت مصر در جلوگیری از کوچاندن ملت فلسطین و حفظ اصل قضیه فلسطین از طریق پایبندی به خاک فلسطین تأکید کرد.

«حجت‌الاسلام حسین طائب» مشاور فرمانده کل سپاه پاسداران با تأکید بر اینکه «دشمنان قصد داشتند با ایجاد جنگ ترکیبی تا سال ۲۰۲۴ ایران و جریان مقاومت را تضعیف کنند و در عین حال اوکراین و تایوان را تجهیز نمایند تا علیه روسیه و چین اقدام کنند، اما امروز روند نزولی دشمن قابل مشاهده است» گفت: «کسانی که امروزه مذاکره با آمریکا را توصیه می‌کنند باید به سرنوشت اوکراین نگاهی بیندازند؛ کشوری که با هزاران کشته و خسارات فراوان اقتصادی اکنون خود را بدهکار آمریکا می‌بیند.»